O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ABU RAYHON BERUNIY NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“MINTAQANI BARQAROR VA KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH ZAMONAVIY MUAMMOLARI”

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konfrensiya materiallari to‘plami

11-12 sentabr

Сборник материалов международной научно-практической конференции на тему

«СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ УСТОЙЧИВОГО И КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА»

11–12 сентября

Proceedings of the International scientific and practical Conference on

“MODERN ISSUES OF SUSTAINABLE AND COMPREHENSIVE REGIONAL DEVELOPMENT”

11–12 September

Urganch-2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ABU RAYHON BERUNIY NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

MINTAQANI BARQAROR VA KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH ZAMONAVIY MUAMMOLARI

mavzusidagi xalqaro ilmiy – amaliy konferensiya

MATERIALLARI

(2025 yil 11-12 sentyabr)

URGANCH-2025

4. Higgins, R.C. (2023) Analysis for Financial Management. 13th ed. New York: McGraw-Hill Education.

XIZMAT KO'SATISH SOHASIDA XOTIN-QIZLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUV

Mirzayeva Shirin Nodirovna
O'zbekiston Respublikasi, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
"Real iqtisodiyot" kafedrasi o'qituvchisi, mustaqil tadqiqotchi
Muallifning elektron manzili: mirzayevashirin502@gmail.com
ORCID raqami: https://orcid.org/0009-0005-0035-636X
Muallifning uyali aloqa raqami: +998905020271

Annotatsiya. Ushbu maqolada xizmat ko'rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ayollarni tadbirkorlik faoliyatiga jalb etish, ularni iqtisodiy mustaqillikka erishishiga ko'maklashish va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish orqali xizmatlar sohasida barqaror va innovatsion biznes modellari yaratish masalalari yoritilgan. Shuningdek, maqolada xotin-qizlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan davlat siyosati, amaliy tajribalar va tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Xotin-qizlar tadbirkorligi, xizmat ko'rsatish sohasi, innovatsiya, raqamli texnologiyalar, ayollarni qo'llab-quvvatlash, iqtisodiy mustaqillik, gender tengligi, startaplar.

Аннотация. В статье рассматривается роль инновационного подхода в развитии женского предпринимательства в сфере услуг. Анализируются механизмы вовлечения женщин в бизнес, пути достижения ими экономической независимости, а также создание устойчивых и инновационных бизнес-моделей с использованием современных технологий. Особое внимание уделяется государственной поддержке, практическому опыту и рекомендациям по расширению женского предпринимательства в данной сфере.

Ключевые слова: Женское предпринимательство, сфера услуг, инновации, цифровые технологии, поддержка женщин, экономическая независимость, гендерное равенство, стартапы.

Annotation. This article explores the role and significance of innovative approaches in the development of women's entrepreneurship in the service sector. It analyzes strategies for engaging women in business, supporting their economic independence, and fostering the creation of sustainable, innovation-driven business models through the use of modern technologies. The paper also highlights state policies, practical experiences, and recommendations aimed at enhancing female entrepreneurship in the service industry.

Keywords: Women's entrepreneurship, service sector, innovation, digital technologies, women empowerment, economic independence, gender equality, startups.

Kirish. Bugungi kunda jahon miqyosida barqaror iqtisodiy rivojlanish, ijtimoiy tenglik va innovatsion taraqqiyot yo‘lida xotin-qizlar ishtirokini kuchaytirish eng ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Xususan, xizmat ko‘rsatish sohasi — mehnat bozorida keng imkoniyatlarga ega bo‘lgan, inson omiliga bevosita bog‘liq bo‘lgan tarmoq sifatida — ayollar tadbirkorligi uchun eng qulay platformalardan biri bo‘lib kelmoqda. Ushbu sohada xotin-qizlarning faol ishtiroki nafaqat ularning iqtisodiy mustaqilligini ta’minlaydi, balki oilaviy farovonlik, jamiyatda barqaror ijtimoiy muhit yaratilishida ham muhim rol o‘ynaydi.

Zamonaviy sharoitda innovatsion yondashuvlar — raqamli texnologiyalar, startap ekotizimlari, elektron tijorat va boshqa ilg‘or uslublar — ayollar uchun yangi imkoniyatlar eshigini ochmoqda. Innovatsiyalarning xizmat ko‘rsatish sohasiga jadal kirib kelishi, ayniqsa xotin-qizlar tomonidan asos solinayotgan kichik va o‘rta bizneslarning rivojlanishiga turtki bermoqda. Shu bilan birga, davlat siyosati va turli dasturlar orqali xotin-qizlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash yo‘nalishlari ham bosqichma-bosqich kuchaytirilmoqda. Mazkur maqolada xizmat ko‘rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishdagi muhim omillar, mavjud muammolar, innovatsion yondashuvlarning o‘rni va ularni amaliyotga tatbiq etish yo‘llari tahlil qilinadi. Shuningdek, ilg‘or tajribalar va amaliy tavsiyalar asosida soha istiqbollari yoritiladi. [1]

Asosiy qism. Xizmat ko‘rsatish sohasi iqtisodiyotning eng jadal rivojlanayotgan va mehnat resurslariga talab yuqori bo‘lgan tarmoqlaridan biridir. Ayniqsa, sohaning moslashuvchanligi va boshlang‘ich investitsiya hajmining nisbatan pastligi uni xotin-qizlar uchun qulay biznes yo‘nalishiga aylantirgan. Hozirgi kunda go‘zallik salonlari, tikuvchilik, oziq-ovqat xizmatlari, ta'lim va konsalting xizmatlari kabi yo‘nalishlarda minglab ayollar muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqda.

Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma’lumotlariga ko‘ra, 2024-yil yakuniga kelib, xizmatlar sohasida faoliyat yuritayotgan xotin-qizlar rahbarligidagi kichik biznes subyektlari soni 2019-yilga nisbatan 38 foizga oshgan. Zamonaviy raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda muhim omilga aylangan. Quyidagi texnologiyalar ayniqsa ommalashgan:

— Elektron tijorat (e-commerce) — ayollar o‘z mahsulotlarini onlayn platformalarda sotishga muvaffaq bo‘lmoqda;

— SMM va raqamli marketing — xizmatlarning reklamasini tejamkor va samarali tarzda yo‘lga qo‘yish imkonini bermoqda;

— CRM tizimlari — mijozlar bilan ishlash sifatini oshirmoqda;

— Online xizmatlar — masalan, onlayn kurslar, masofaviy maslahatlar, onlayn buyurtmalar orqali daromad olish imkoniyati kengaymoqda. [2, 3, 7]

1-jadval

Xizmat ko‘rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligining yillik o‘sish sur’ati (O‘zbekiston bo‘yicha, 2019–2024)[66]

№	Yil	Tadbirkor ayollar soni (ming)	O‘sish sur’ati (%)
1	2019	85	—
2	2020	92	+8.2%
3	2021	105	+14.1%
4	2022	118	+12.3%
5	2023	130	+10.2%
6	2024	137	+5.4%

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, xizmat ko‘rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan xotin-qizlar soni yildan-yilga barqaror o‘sib bormoqda. Bu holat ayollar tadbirkorligiga bo‘lgan ijtimoiy-iqtisodiy talabning ortib borayotganini va ularning innovatsion imkoniyatlardan foydalanish salohiyatini oshayotganini ko‘rsatadi. [4] Garchi sohada ijobiy o‘zgarishlar kuzatilayotgan bo‘lsa-da, xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda bir qator muammolar mavjud:

— Startap kapitalning yetishmasligi;

— Texnologik savodxonlikning pastligi (ayniqsa, yirik shaharlar tashqarisida);

— Huquqiy va moliyaviy masalalarda yetarli bilimning yo‘qligi;

— Oila va ish o‘rtasidagi muvozanatni saqlashdagi qiyinchiliklar;

— Innovatsion infratuzilmalarga yetarli kirish imkoni yo‘qligi.

2-jadval

Xizmat ko‘rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligining yillik o‘sish sur’ati (O‘zbekiston bo‘yicha, 2019–2024)[67]

№	Muammo turi	Ishtirokchilarning ulushi (%)
1	Moliyaviy mablag‘ yetishmasligi	62%
2	Raqamli texnologiyalardan foydalanishdagi qiyinchilik	48%
3	Bozor haqida yetarli ma’lumot yo‘qligi	41%
4	Oila va biznesni birgalikda olib borishdagi qiyinchiliklar	37%
5	Tadbirkorlik bo‘yicha malakaning yetarli emasligi	29%

So‘rov natijalari shuni ko‘rsatadiki, xotin-qizlar innovatsion tadbirkorlikni boshlashda moliyaviy va texnologik to‘siqlarga duch kelishmoqda. Ayniqsa, raqamli vositalardan foydalanishdagi muammolar ayollarni zamonaviy

[66] Muallif ishlanmasi: statistik ma’lumotlar asosida

[67] Muallif ishlanmasi: so’rovnoma natijalari asosida

yondashuvlardan foydalanishdan chetlatmoqda. Bu esa maxsus o‘quv kurslari, subsidiyalar va maslahat xizmatlari orqali hal qilinishi mumkin. [5] Soha rivojini jadallashtirish va xotin-qizlar ishtirokini kengaytirish uchun quyidagi innovatsion takliflar ilgari suriladi:

— Onlayn inkubatorlar va akselerator dasturlari — ayollarga o‘z g‘oyalarini startapga aylantirishda ko‘maklashadi;

— Maxsus moliyalashtirish dasturlari (grantlar, mikrokreditlar) — aynan ayollar uchun mo‘ljallangan imtiyozli resurslar zarur;

— Raqamli savodxonlikni oshirish bo‘yicha bepul kurslar;

— Ijtimoiy tarmoqlar va marketing platformalari bilan hamkorlik — xizmatlarni reklama qilish va mijoz jalb qilish imkoniyatlarini oshirish.

Xulosa va takliflar. Xizmat ko‘rsatish sohasi – xotin-qizlar tadbirkorligi uchun eng istiqbolli yo‘nalishlardan biri bo‘lib, ularning iqtisodiy faolligini oshirish, ijtimoiy tenglikni ta’minlash va barqaror daromad manbalarini shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, so‘nggi yillarda ayollar rahbarligidagi kichik biznes subyektlarining soni sezilarli darajada oshgan, ayniqsa raqamli texnologiyalar asosida ishlovchi innovatsion xizmatlar yo‘nalishida. Biroq bu sohada hal etilishi lozim bo‘lgan muammolar – moliyaviy resurslarning yetishmasligi, raqamli savodxonlikning past darajasi, marketing imkoniyatlarining cheklangani – hali ham dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Innovatsion yondashuvlar – ya’ni onlayn xizmatlar, raqamli platformalar, CRM tizimlari va startap inkubatsiyasi – ayollarni xizmatlar sohasida muvaffaqiyatli tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilishda asosiy omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Shunday ekan, ayollar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan tizimli va innovatsion yondashuvlar bu sohani yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. [5] Shu bois, quyidagi taklif va tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

Birinchidan, xotin-qizlarning biznes yuritish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun bepul onlayn va oflayn o‘quv kurslarini tashkil etish zarur. Ayniqsa, raqamli savodxonlik va marketing bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlar samarali bo‘ladi.

Ikkinchidan, ayollar uchun mo‘ljallangan maxsus moliyaviy dasturlar – mikrokreditlar, startap grantlar, soliq imtiyozlari – joriy etilishi zarur. Bu dasturlar boshlang‘ich bosqichdagi ayol tadbirkorlarga turtki beradi.

Uchinchidan, xizmat ko‘rsatish sohasidagi ayollar startaplarini qo‘llab-quvvatlovchi onlayn inkubatorlar va mentorlik dasturlarini yo‘lga qo‘yish lozim. Bu platformalar g‘oya, loyiha va ishlab chiqarish bosqichlarida yordam beradi.

To‘rtinchidan, ayollar tomonidan tashkil etilgan korxonalarni raqamli ekotizimlarga (marketplace, elektron xizmatlar, onlayn to‘lov tizimlari) integratsiya qilish mexanizmlarini davlat miqyosida soddalashtirish va qo‘llab-quvvatlash zarur.

Beshinchidan, ayollar tadbirkorligini targ‘ib qilish va muvaffaqiyatli tajribalarni ommalashtirish bo‘yicha milliy va hududiy ommaviy axborot vositalarida maxsus ko‘rsatuvlar, loyihalar yo‘lga qo‘yilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasining “Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni. 2000 yil 25 mayda qabul qilingan. 2012 yilda yangi tahriri qabul qilingan.

2. "Aholi bandligini ta'minlash bo'yicha olib borilayotgan ishlar natijadorligi va samaradorligini oshirishda mahalliy ijro hokimiyati va iqtisodiy kompleksning hududiy organlari rahbarlarining shaxsiy mas'uliyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 6 may PQ-2960 son Qarori.

3. Ҳисрич Р., Питерс М. Тадбиркорлик. – Т.: Shark, 2002. – 412 б.

Абдувоҳидова А. Хотин-қизлар тадбиркорлигини ривожлантиришда давлат қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари // Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар. – 2021. – №3. – Б. 45–50.

4. Тўхтаева Г. Хизмат кўрсатиш соҳасида хотин-қизлар тадбиркорлигини ривожлантиришнинг иқтисодий механизмлари // Иқтисодиёт фанлари номзоди диссертацияси. – Т.: 2020. – 132 б.

5. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi portali.

***6.** www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti.*

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРИГРАНИЧНЫХ РЕГИОНОВ.

Панжиева Нодира Нормахматовна,
доктор экономических наук (PhD)
Термезский государственный университет

Аннотация. *Maqolada Surxondaryo viloyati misolida chegara hududlarining investitsiya salohiyati va raqobatbardoshligi o'rganildi. Viloyatning geostrategik o'rni, resurs bazasi, xalqaro hamkorlik aloqalari va investitsiyalar dinamikasi tahlil qilindi. SWOT-tahlil orqali hududning kuchli va zaif tomonlari, tashqi imkoniyatlar va tahdidlar aniqlab berildi. Xulosa sifatida, Surxondaryo tajribasi Markaziy Osiyo chegara hududlari uchun barqaror rivojlanish modeli sifatida ko'rilishi mumkin.*

Kalit so'zlar: *investitsiya salohiyati; raqobatbardoshlik; mintaqaviy iqtisodiyot; barqaror rivojlanish; Surxondaryo viloyati; investitsiyalar.*

Аннотация. *В статье исследуются факторы формирования инвестиционного потенциала и конкурентоспособности приграничных регионов на примере Сурхандарьинской области. Рассмотрены геостратегическое положение, природно-ресурсная база, международное сотрудничество и динамика инвестиций. Проведён SWOT-анализ, позволивший выявить сильные и слабые стороны региона, а также внешние возможности и угрозы. Сделан вывод о том, что опыт Сурхандарьи может служить моделью устойчивого развития приграничных территорий Центральной Азии.*

Ключевые слова: *инвестиционный потенциал; конкурентоспособность; региональная экономика; устойчивое развитие; Сурхандарьинская область; инвестиции.*

Abstract. *The article analyzes the factors shaping the investment potential and competitiveness of border regions using the case of Surkhandarya region. The geostrategic location, resource base, international cooperation, and investment dynamics are examined. A SWOT analysis was conducted to identify the strengths and weaknesses of the region, as well as external opportunities and threats. The study concludes that the experience of Surkhandarya can serve as a model for the sustainable development of border regions in Central Asia.*

Keywords: *investment potential; competitiveness; regional economy; sustainable development; Surkhandarya; investments.*

Инвестиционный потенциал региона определяется совокупностью природных, трудовых, финансовых, инфраструктурных и институциональных ресурсов, обеспечивающих возможность эффективного размещения капитала. Конкурентоспособность региона трактуется как способность

Navruz-zoda Z.B. Turistik klasterlarni shakllantirishning hududiy jihatlari	**462**
Madjitova M. K. Kichik biznes subyektlarini qo‘llab quvvatlashda soliq imtiyozlarni qo‘llash	**464**
Umbarov D. Turizm xizmat ko‘rsatish tarmoqlarida klasterlash sharoitlari va rivojlanish imkoniyatlari	**470**
Toshev N.O. Mintaqada raqobatbardoshlikni oshirish istiqbollari	**473**
Ochilov V.Sh. Mintaqada qurilish korxonalari raqobatbardoshligini oshirish mexanizmlarining tasnifi	**476**
Farmonov D.P., Muxitdinov X.S. Raqobatli ta’lim jarayonida metakognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish hamda ularning tahlili	**481**
Kalbaev M. A. Agrar korxonalarda aylanma mablag‘lardan samarali foydalanish raqobatbardoshlik omili sifatida	**486**
Mirzayeva Sh. N. Xizmat ko’satish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion yondashuv	**490**
Панжиева Н. Н. Инвестиционный потенциал и конкурентоспособность приграничных регионов.	**494**
Нуманова М. Урбанизация как фактор стимулирования занятости в регионах	**496**
Achildiyeva Z. E. Masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchi korxonalar samaradorligini ekonometrik tahlili	**500**
Khidirov Kh.J. Indicators of the pharmaceutical industry in kashkadarya region	**504**
Eshimbetov U.X., Tulebayev S.S. Hozirgi islohatlar davrida qishloq xo‘jaligini barqaror va samarali rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish (qoraqalpog‘iston respublikasi)	**507**